

[Начало](#) > ... > [Парични Искове](#) > [Несъстоятелност/фалит](#) > [Spain](#)

Несъстоятелност/фалит

Испания

Съдържание,
предоставено отEuropean Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Срещу кого може да се образува производство по несъстоятелност?

Производството по несъстоятелност се прилага както по отношение на длъжници, които са граждани, така и по отношение на търговци, независимо дали са физически или юридически лица.

Разпоредбите, уреждащи това, са определени в преработения текст на Закона за несъстоятелността (*Texto Refundido de la Ley Concursal*), одобрен с Кралско законодателно постановление 1/2020 (*Real Decreto Legislativo 1/2020*) от 5 май 2020 г. Със Закон 16/2022 от 5 септември 2022 г. се внасят изменения в Закона за несъстоятелността на Испания с цел да се транспонира Директива (ЕС) 2019/1023 за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност и за мерките за повишаване на ефективността на тези производства.

Какви видове производства по несъстоятелност са предвидени в испанското законодателство?

В новите правила за несъстоятелността се предвиждат три вида производства по несъстоятелност:

1. Производства по несъстоятелност (*concurso de acreedores*), уредени в книга I от преработения текст на Закона за несъстоятелността.
2. Реструктуриране на дългове (*reestructuración de deudas*), включително възможност за уведомяване преди започване на преговорите, както е предвидено в книга II.
3. Специални производства за микропредприятия, уредени в книга III.

Какви са изискванията за образуване на производство по несъстоятелност по книга I?

Всеки длъжник може да бъде обявен в несъстоятелност, независимо от това дали е физическо лице (включително малолетни или непълнолетни лица или лица без правоспособност) или юридическо лице, предприемач или потребител, макар че в закона се съдържат някои спецификации във връзка с вида на въпросния длъжник. Така например специалното производство за микропредприятия се прилага спрямо длъжници, които са физически или юридически лица, развиващи търговска или професионална дейност, и отговарят на определени изисквания (член 685).

Юридически лица могат да бъдат обявени в несъстоятелност дори ако са в ликвидация. В този случай е без значение дали те са част от група дружества, тъй като едно или няколко от дружествата, които формират групата, могат да бъдат обявени в несъстоятелност, без да се обявява самата група.

Производство по несъстоятелност може да бъде образувано по отношение на наследство, при условие че то не е прието безусловно.

Органите, които съставляват териториалната организация на държавата, органите от публичния сектор и други публичноправни органи не могат да бъдат обявени в несъстоятелност.

2 Какви са условията за образуване на производство по несъстоятелност?

Условия за образуване на производство по несъстоятелност:

В закона са определени някои субективни и обективни предпоставки, които трябва да бъдат изпълнени, за да бъде образувано производство по несъстоятелност:

А) Субективни предпоставки (член 1): всеки длъжник може да използва производство по несъстоятелност (несъстоятелност, реструктуриране, специално производство за микропредприятия), независимо дали е физическо или юридическо лице, предприемач или потребител.

Органите, които съставляват териториалната организация на държавата, органите от публичния сектор и други публичноправни органи не могат да бъдат обявени в несъстоятелност.

Б) Обективни предпоставки: неплатежоспособност на длъжника, определена като настояща или предстояща неспособност да плаща редовно задълженията си, ако се очаква неплатежоспособността да възникне в рамките на три месеца (член 2). Производството по реструктуриране може да се използва и когато има вероятност неплатежоспособност да настъпи в рамките на следващите две години (член 585).

Страни, които могат да подадат молба за образуване на производство по несъстоятелност:

В зависимост от това дали молбата за образуване на производство по несъстоятелност се подава от длъжника или от кредиторите, изискванията за подаване могат да бъдат различни.

Ако молбата за производство по несъстоятелност се подава от длъжника (доброволно производство), той трябва да докаже пред съда, че е неплатежоспособен понастоящем или че ще бъде такъв в близко бъдеще; това означава, че не може да плаща редовно своите задължения. Ако неплатежоспособността е настояща, длъжникът е задължен да подаде молба за производство по несъстоятелност в срок от два месеца от момента, в който е осъзнал или следва да е осъзнал своята неплатежоспособност.

С молбата длъжниците трябва да представят определени документи, като например доклад за стопанската си дейност, опис на активите, списък на кредиторите, в който се посочват кредитни гаранции, списък на служителите и техните отчети, ако са задължени да ги водят.

Длъжниците, които могат да бъдат физически или юридически лица, са задължени да подадат молба за производство по несъстоятелност, когато се намират в положение на настояща неплатежоспособност, която се определя като положение, при което дадено лице не може да плаща редовно своите задължения. От друга страна, ако неплатежоспособността е предстояща (не съществува към настоящия момент, но е очаквана), длъжниците имат право просто да подадат молба за решение за обявяване в несъстоятелност.

Подаването на молбата пред търговския съд (*juzgado de lo mercantil*) трябва да е в съответствие с определени задължителни изисквания, предвидени в членове 6 и 7 от преработения текст на Закона за несъстоятелността: доклад за финансовата и правната история на длъжника; посочване на това дали осъществява стопанска дейност; ако е юридическо лице, трябва да се посочат неговите акционери/притежатели на дружествени дялове, синдици или ликвидатори, както и официалният одитор; опис на активи и права със съответната информация за тяхната идентификация; списък по азбучен ред на кредиторите, в който се посочва адресът, размерът и падежът на вземанията, както и съществуващите гаранции; когато е приложимо, списък на служителите; ако длъжникът е задължен да води отчетност, той трябва да представи счетоводните книги; в случай че принадлежи към група от дружества, той трябва да посочи това и да представи консолидираните отчети на групата.

Длъжниците са задължени да сътрудничат на съдията, който е назначен по производството по несъстоятелност, и на синдиците, но не само по пасивен начин, като предоставят това, което се изисква от тях, а и като участват активно в съобщаването на всичко, което е от значение. Това задължение включва също така задължението да се явят (пред съда и пред синдиците) с цел да сътрудничат и да

предоставят информация. Тези задължения засягат длъжници, които са физически лица и които от фактическа или от правна гледна точка са директори на юридически лица, независимо от това дали са настоящи, или са изпълнявали тази роля през предходните две години. Неспазването на това задължение води до презумпцията за умишлено неправомерно поведение или груба небрежност, за целите на обявяването на несъстоятелността за виновно причинена (в случаите, в които се прилага разделът за виновност; т.е. поради одобрението на споразумение, което е във вреда, или образуване на производство по ликвидация).

Длъжникът може да бъде обявен за отговорен за несъстоятелността и да бъде санкциониран. Една от целите на производството по несъстоятелност е да се анализират причините за несъстоятелността, и по-специално дали поведението на длъжника или на други лица, с които той е пряко или косвено свързан, е допринесло за причиняването или утежняването на несъстоятелността. Това включва изясняване на съответните задължения, като се използва таблицата на санкциите, определена в членове 455 и 456 от преработения текст на Закона за несъстоятелността.

Образуване на производство и срок, в който производството произвежда действие:

Съдията трябва да разгледа представената му документация и ако неплатежоспособността или предстоящата неплатежоспособност е обоснована, той трябва да обяви длъжника за неплатежоспособен в деня, в който е подадена молбата, или на следващия ден. Ако представената документация е непълна, съдията може да предостави еднократен петдневен срок за нейното допълване.

Молба за образуване на производството по несъстоятелност може да бъде подадена и от всеки от кредиторите, като в този случай това е принудително производство (*concurso necesario*). Кредитори, които подават молба за постановяване на решение за обявяване в несъстоятелност, трябва да предоставят доказателство за настоящата неплатежоспособност на длъжника, както и за заповед за изпълнение срещу длъжника, в която се доказва, че не са получени достатъчно активи за събиране на задължението или трябва да предоставят доказателства за определени факти, водещи до презумпция за несъстоятелност, като например: длъжникът е прекратил плащането на задължения си като цяло; наличието на цялостно налагане на заповед върху активите на длъжника; бързото укриване или ликвидация на активи; или неплащане на определени задължения (данъци, социални осигуровки, вземания на работници).

Ако молбата за образуване на производството по несъстоятелност се подава от кредитор, длъжникът се призовава и може да оспори решението за обявяване в несъстоятелност. В тези случаи съдията свиква заседание, по време на което страните могат да представят доказателства, с определени ограничения, и съдията трябва да реши дали понастоящем длъжникът е неплатежоспособен или не, и при необходимост да постанови решение за обявяване в несъстоятелност. Производство може да бъде образувано и ако длъжникът приеме решението за обявяването в несъстоятелност, не го оспорва или не се яви по време на заседанието.

Длъжници, които са физически лица в ситуации на настояща или предстояща неплатежоспособност, за които са установени задължения в размер, който не надхвърля пет милиона евро, могат да подадат молба за процедура за постигане на *извънсъдебно споразумение за плащане*. Юридически лица, които изпълняват изискванията, предвидени в член 631 от преработения текст на Закона за несъстоятелността, също могат да направят това.

Решението за образуване на производство по несъстоятелност влиза в сила веднага след постановяването му, дори и да е подадена жалба.

Публикуване на решение за обявяване в несъстоятелност:

За предпочитане е решението за обявяване в несъстоятелност да бъде публикувано чрез електронни средства, а извлечение от решението трябва да бъде публикувано в Държавен вестник, въпреки че съдията може да разпорежи публикуването му в повече медии, ако счита това за необходимо.

Временни мерки:

По искане на лицето, подало молба за откриване на производство по несъстоятелност, и ако е

приложимо, след предоставяне на обезпечението за покриване на потенциални задължения и след като съдията е допуснал молбата, той може да предприеме необходимите мерки съгласно предвиденото в общото процесуално право, за да гарантира, че активите на длъжника не са предмет на разпоредителни действия.

3 Кои активи се включват в масата на несъстоятелността? Как се третираат активите, които са придобити, или които се прехвърлят на длъжника след образуването на производството по несъстоятелност?

Активи, които са част от масата на несъстоятелността

Всички активи и права, притежавани от длъжника към момента на постановяване на решението за обявяване в несъстоятелност, са част от масата на несъстоятелността или „активите, включени в производството“, както и всички тези, които длъжникът придобива или които се възстановяват по време на производството. Освободени са активи, които съгласно закона за обявени са несеквестрируеми.

Кредитори с права на предпочитително удовлетворение по отношение на кораби или въздухоплавателно средство могат да отделят тези активи от масата на несъстоятелността, като предприемат допустимите от секторното законодателство действия.

В случай на производство по несъстоятелност с длъжници, които са физически лица и имат сключен брак, техните отделни активи ще представляват част от активите, включени в производството, а ако имат споразумение за съпругеска имуществена общност, ще бъдат включени и общите активи, ако са необходими, за да покрият задълженията на длъжника.

Производството по несъстоятелност не изисква прекъсване на дейността на длъжника и той може да продължи работата на своето дружество съгласно договореното споразумение за разрешаване или преустановяване на неговите правомощия. По принцип в случаи на упражняване на надзор над правомощията на длъжника е необходимо синдиците да дадат разрешение за управлението на активите или разпореждането с тях, макар че за определени действия от общо естество е възможно те да бъдат разрешени, ако са част от обичайната дейност на дружеството. По принцип до одобрението на споразумението с кредиторите или образуването на производството по ликвидация активите не могат да бъдат обременявани с тежести с цел финансиране на обявено в несъстоятелност дружество, без да е дадено разрешение от съдията. В следващия раздел се разясняват договореностите за спиране или упражняване на надзор над правомощията на длъжника.

Половината от финансирането чрез новопостъпили парични доходи в контекста на процес на рефинансиране се счита за вземане, предявено към масата на несъстоятелността.

4 Какви правомощия имат съответно длъжникът и синдикът?

Правомощия на длъжника

По принцип отправната точка е разликата между доброволното производство и принудителното производство (член 29). В първия случай длъжникът продължава да управлява и да се разпорежда със своите активи и подлежи на надзор от страната на синдика, като изисква неговото разрешение или съгласие. По отношение на принудителното производство правомощията на длъжника да управлява и да се разпорежда със своите активи се преустановяват и длъжникът се подчинява на синдика. Разпоредбата не цели да се налага санкция на длъжника, а по-скоро да се защитят активите и да се гарантира резултатът от производството.

Критерият обаче е продължаване на стопанската дейност на длъжника, във връзка с която с член 111 се позволява на синдика да състави списък на дейности, които поради своето естество и размер са освободени от необходимия надзор. Системата е гъвкава, тъй като чрез мотивирано решение съдията може да разпреди преустановяването на правомощията в случай на доброволно производство и да разпреди по силата на споразумение за разрешение или съгласие упражняване на обикновен надзор в случай на принудително производство, като посочи рисковете, които се надява да бъдат избегнати, и

очакваните предимства.

По същия начин по искане на синдика първоначалното споразумение за ограничаване или обмен на правомощия може да бъде изменено на всеки по-късен етап чрез мотивирано решение и след изслушване на длъжника (промяната не е автоматична), като се изисква тази промяна да бъде обявена публично по същия начин, по който е обявено решението за обявяване в несъстоятелност.

След приключване на производството приключва и ограничаването на правомощията. В противен случай то продължава до одобрението на споразумението с кредиторите, с което могат да бъдат въведени мерки, които ограничават или забраняват правомощията на длъжника. В случай че производството по несъстоятелност приключи с ликвидация, започването на този етап означава преустановяване на правомощията на длъжника.

По принцип съгласно преработения текст на Закона за несъстоятелността активите на длъжника, които са включени в производството по несъстоятелност, остават непроменени; в определени случаи обаче е възможно някои от активите на длъжника да бъдат продадени с разрешението на съдията в рамките на производство по несъстоятелност, което няма да бъде необходимо в други случаи. Продажбата на производствени единици по време на производство по несъстоятелност е също възможна по начина, предвиден в член 215 и следващите от преработения текст на Закона за несъстоятелността.

Като изключение от общото правило за непрекъснатост на дейността на длъжника се установява, че по искане на синдика и след изслушване на длъжника и представителите на работниците службите на длъжника могат да бъдат закрити или дейността му да бъде спряна. Когато това води до колективно прекратяване, спиране или изменение на трудови договори, съдията трябва да действа в съответствие със специални правила.

Законът също така установява конкретни задължения по отношение на отчетността на длъжника, а последиците от производството по несъстоятелност за ръководните органи на обявени в несъстоятелност юридически лица се уреждат отделно.

Назначаване и правомощия на синдиците:

Синдикът е необходимо лице или орган, който помага на съдията и на когото е поверено да управлява производството по несъстоятелност. След като е образувано производство по несъстоятелност, съдията разпорежда започването на втората фаза от производството, която включва всичко, свързано с назначаването, разпоредбите за уреждане, правомощията и отговорностите на синдика.

Синдикът се избира измежду физическите и юридическите лица, които са доброволно регистрирани в Публичния регистър по несъстоятелност (*Registro Público Concursal*), в съответствие с установените в закона условия. За тези цели се прави разграничение между малки, средни и широкомащабни производства по несъстоятелност. Първото назначаване от списъка се извършва чрез жребий, а следващото — по ред, с изключение на широкомащабните производства, при които съдията може да назначи синдика, когото счита за най-подходящ, като посочи основанията и следва определени от закона критерии. В случай на производство по несъстоятелност, включващо кредитни институции, съдията трябва да назначи синдика измежду тези, предложени от Фонда за организирано реструктуриране на банки (*Fondo de Reestructuración Ordenada Bancaria*). Когато разглежда производства, включващи институции, намиращи се под неговия надзор или под надзора на Консорциума за гарантиране на застрахователните вземания (*Consortio de Compensación de Seguros*), в случай на застрахователни дружества, съдията трябва да назначи синдици измежду тези, предложени от Националната комисия за пазара на ценни книжа (*Comisión Nacional del Mercado de Valores*).

Обикновено се назначава само един синдик. По изключение при производства по несъстоятелност, когато са налице основания за обществен интерес, които го обосновават, съдията по несъстоятелността може да назначи като втори синдик, кредитор от публичната администрация или кредитор от публичноправен орган, който е свързан или носи отговорност за тази публична администрация.

В член 57 и следващите от преработения текст на Закона за несъстоятелността се определя подробно правният статут на синдиците, който предполага следните видове задължения: задължения от процесуално естество; задължения, свързани с длъжника или с неговите управителни органи;

задължения, относно трудовоправни въпроси; задължения, свързани с правата на кредиторите; задължения за докладване и оценка; задължения, свързани с осребряването или ликвидацията на активи, и секретарски задължения. Най-важното задължение на синдиците е да представят доклада, предвиден в член 292, към който трябва да добавят предложение за опис на активите и списък на кредиторите.

Заплащането на синдиците се определя от съдията в съответствие с тарифата, определена в Кралски указ 1860/2004 г. от 6 септември 2004 г.

Назначеният синдик трябва да приеме назначението и може да бъде отхвърлен или освободен от съдията, ако е налице основателна причина. Синдиците могат да назначават делегирани асистенти, които им помагат при изпълнение на задълженията.

Съдията по несъстоятелността

Компетентността да се разглежда производство по несъстоятелност попада в областта на търговското правосъдие като специализиран клон на гражданското правосъдие. Съдията обявява несъстоятелността и води производството. В член 86б от Органичен закон 6/1985 от 1 юли 1985 г. относно съдебната система (*Ley Orgánica del Poder Judicial*) се съдържа списък на компетенциите на съдиите от търговските съдилища, включително и по-специално всички въпроси, които възникват в областта на производството по несъстоятелност.

В решението за обявяване в несъстоятелност или предварително, като предпазна мярка, съдията може да ограничи основните права на длъжника. Тези ограничения могат да включват:

- а) прихващане на пощенски и телефонни съобщения;
- б) задължението да пребивава в същия район, в който е посочен адресът му, с възможност за домашен арест; и
- в) влизане в жилището и претърсване.

Ако длъжникът е юридическо лице, тези мерки могат да бъдат приети и по отношение на всички или на някои от настоящите му директори или ликвидатори, както и на изпълнявалите ролята през предходните две години.

От своя страна, с членове 52 и 53 от преработения текст на Закона за несъстоятелността на съдията по несъстоятелността се предоставя „изключителна и изключваща“ компетентност по редица въпроси, обхващащи по принцип всички действия, насочени към активите на длъжника или имащи пряка връзка с тях. Съдията е компетентен и колективно да приема или преустановява трудови договори, когато работодателят е обявен в несъстоятелност, и да разглежда искове за отговорност срещу директорите или ликвидаторите на обявено в несъстоятелност дружество.

Единствено по отношение на преюдициалното производство и за целите на процеса по обявяване в несъстоятелност компетентността на съдията се увеличава и до административни и социални въпроси, свързани пряко с производството по несъстоятелност.

В Закона за несъстоятелността се определят правилата относно международната и териториалната компетентност, както и конкретни правила относно процесуалния ход, които трябва да се следват и които са с предимство пред установените в общото процесуално законодателство.

5 При какви условия може да се приложи прихващане?

След образуването на производството по несъстоятелност не е възможно прихващане на вземания или задължения на длъжника. Прихващане обаче е позволено, ако свързаните с него изисквания са били изпълнени преди постановяването на решението за обявяване в несъстоятелност, дори ако решението е постановено по-късно. Тези изисквания са предвидени по принцип в член 1196 от Гражданския кодекс (*Código Civil*) (реципрочност на вземанията, единство на задълженията и това, че са изискуеми и дължими).

От това правило се освобождават производства по несъстоятелност с чуждестранен елемент, ако приложимото право към реципрочното вземане на длъжника допуска това в ситуации на несъстоятелност.

6 Какво въздействие оказва производството по несъстоятелност върху текущите договори, по които длъжникът е страна?

Последици за договорите, по които длъжникът е страна:

С преработения текст на Закона за несъстоятелността се уреждат последиците от производството по несъстоятелност за договорите, сключени от длъжника с трети страни съгласно член 156 и следващите, чиито разпоредби засягат тези договори, които очакват да бъдат изпълнени преди решението за обявяване в несъстоятелност. Този въпрос се разглежда във връзка с двустранни договори, тъй като в едностранни договори ще се определя включването на признаването на вземанията на трети страни кредитори или искането за включването на техните вземания в активите, включени в производството, както е посочено в член 157. Договори, сключени с публичната администрация, се уреждат от специално административно право.

Като общ принцип, в член 156 се установява, че самото решение за обявяване в несъстоятелност не засяга договорите с взаимни задължения, които очакват изпълнение от длъжника или от другата страна. Задълженията на длъжника се начисляват към масата на несъстоятелността. Всяко обезщетение, произтичащо от прекратяване, се счита също за вземане, предявено към масата на несъстоятелността.

Като укрепва валидността на тези договори, законът счита за недействителна всяка клауза, с която се установява правото да се анулира или прекратява договора единствено поради обявяването на едната от страните в несъстоятелност.

Ако е в интерес на производството по несъстоятелност, синдикът (в случай на преустановяване) или длъжникът (в случай на упражняване на надзор) може да поиска прекратяване на договора от съдията по несъстоятелността. В тези случаи съдията трябва да призове длъжника, синдика и другата страна по договора да се явят пред съда. Ако се постигне съгласие между явилите се в съда страни, съдията ще постанови решение за прекратяване на договора. В противен случай спорът ще бъде разгледан чрез спомагателно производство по несъстоятелност, а съдията ще се произнесе по всичко, свързано с връщането на плащанията и обезщетението, които ще бъдат начислени към масата на несъстоятелността и които очевидно може да не бъдат благоприятни, ако размерът е много голям.

Прекратяване поради нарушение на договор:

Решение за обявяване в несъстоятелност не засяга прекратяването на двустранни договори поради последващо нарушение на всяка страна. В случай на договори за продължаващо изпълнение правомощието за прекратяване може също да бъде упражнено, ако нарушението е настъпило преди постановяването на решението за обявяване в несъстоятелност. Ако обаче има основания за прекратяване, съдията, като има предвид интересите на производството по несъстоятелност, може да разпорежи изпълнението на договора, като изискуемите плащания или тези, които трябва да бъдат изпълнени от длъжника, се начисляват към масата на несъстоятелността.

Искове за прекратяване на договори трябва да бъдат предявявани пред съдията по несъстоятелността чрез използване на спомагателни производства по несъстоятелност. След като искането бъде потвърдено (и следователно прекратяването на договора е договорено), всички непогасени задължения ще престанат да бъдат валидни. По отношение на изискуемите задължения производството по несъстоятелност ще включва вземанията на кредитори, които са изпълнили договорните си задължения, ако нарушението на длъжника е настъпило преди постановяването на решението за обявяване в несъстоятелност; ако е настъпило след това, вземанията на страните, които са изпълнили своите задължения, ще бъдат начислени към масата на несъстоятелността. Вземанията ще включват всички обезщетения за нанесени вреди.

В член 169 и следващите от преработения текст на Закона за несъстоятелността се съдържат

разпоредби, уреждащи последиците за трудовите договори, а следващият член урежда последиците за договори във връзка с висшето ръководство.

7 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху предявени искиове на индивидуални кредитори (с изключение на висящи дела)?

Забрана на нови установителни искиове

Съдии от гражданските и трудовите съдилища не могат да допускат искиове, които следва да се разглеждат от съдията по несъстоятелността (по същество тези, насочени срещу активите на длъжника).

Ако по погрешка един от тези искиове е допуснат, ще бъде разпоредено приключването на всички производства и всички предприети действия ще бъдат обявени за недействителни. Съдиите от търговските съдилища също трябва да се въздържат от допускането на искиове, предявени след образуването на производство по несъстоятелност и до приключването му, ако тези искиове включват вземания, свързани с корпоративни задължения срещу директорите на неплатежоспособни капиталови дружества, които са нарушили задълженията си, в случай че има основания за ликвидация.

Последици от решението за обявяване в несъстоятелност за изпълнителното производство и производството по принудително събиране срещу активите на длъжника:

Общото правило е, че след образуването на производство по несъстоятелност не може да се образува отделно съдебно или извънсъдебно изпълнително производство, нито може да продължи административно производство или производство по принудително събиране на данъци срещу активите на длъжника. Ако тази забрана е нарушена, санкцията ще включва обявяването на иска за недействителен и нищожен. С правилото се установяват две изключения, при които изпълнението може да продължи въпреки постановяването на решението за обявяване в несъстоятелност и до одобрението на плана за ликвидация:

а) административно изпълнително производство, в рамките на което са постановени решения за налагане на запор; и

б) изпълнително производство, свързано с полагане на труд, което включва запор върху активи, принадлежащи на длъжника преди решението, и при условие че заповираните активи не са необходими за продължаването на стопанската или професионалната дейност на длъжника.

По отношение на висящи изпълнителни производства член 55, параграф 2 гласи, че действия, които са в ход, трябва да бъдат преустановени, считано от датата на постановяване на решението за обявяване в несъстоятелност, въпреки че съответстващите вземания могат да бъдат разглеждани в рамките на производството по несъстоятелност.

Налице са специални правила за изискуемост на обезпечения, които са определени в следващия раздел, тъй като това включва разглеждане на последиците за определени вземания.

8 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху продължаването на висящи дела към момента на образуване на производството по несъстоятелност?

Последици за исково производство, висящо към момента на постановяване на решението за обявяване в несъстоятелност

Исковите производства с участието на длъжника, които са висящи към момента на постановяване на решението за обявяване в несъстоятелност, ще продължат до постановяването на окончателно съдебно решение, въпреки че независимо от това производствата за юридически лица, претендиращи обезщетение срещу техните директори, ликвидатори или одитори, ще бъдат присъединени към

производството по несъстоятелност и ще продължат процесуалния си ход.

Арбитражни производства: арбитражни споразумения, в които участва длъжникът, стават недействителни по време на производството по несъстоятелност (член 52); ето защо е забранено иницирането на арбитражно производство след постановяването на решението за обявяване в несъстоятелност. Тези, които са в ход, ще продължат до постановяването на окончателно арбитражно решение.

Правото на длъжника да предявява иски:

В закона се определя легитимацията на длъжника да предявява иски в съответствие с правомощията, които запазва. В общи линии, ако длъжникът е под управление, синдикът има правото да предявява иски от неличен характер; ако върху длъжника се упражнява надзор, той има право да предявява иски с надлежното разрешение на синдика, в случай че исовете засягат активите на длъжника. В случай на упражняване на надзор, ако синдикът счита, че предявяването на даден иск е препоръчително в интерес на производството по несъстоятелност, а длъжникът не го предявява, съдията може да упълномощи синдика да направи това.

9 Кои са основните характеристики на участието на кредиторите в производството по несъстоятелност?

Участие на кредиторите в производство по несъстоятелност

Кредиторите могат да подадат молба до съдията за производство по несъстоятелност и длъжникът може да оспори молбата, като в този случай се провежда изслушване и съдията постановява решение чрез разпореждане. Ако съдията постанови откриването на производство по несъстоятелност, то ще се разглежда като „принудително“, което обикновено означава, че длъжникът се отстранява от управлението и разпореждането с неговите активи, като се замества от синдик.

Когато се образува производство по несъстоятелност, на кредиторите се предоставя едномесечен срок от публикуването на решението в Държавен вестник да предявят вземанията си, а синдикът трябва да уведоми всеки от установените в документацията на длъжника кредитори за отговорността да предяви вземанията си. Срокът за кредиторите, чието местоживеее е в чужбина, не се различава. Съобщението за предявяването трябва да бъде в писмен вид и да е адресирано до синдика, като в него трябва да се определя вземането с необходимата информация относно неговия размер, датите, на които вземането е възникнало и е станало изискуемо, характеристиките и очакваната класификация, а ако се твърди, че има специално право на предпочитително удовлетворение, трябва да бъдат посочени активите или правата, подлежащи на плащане, и данните за тях от регистъра. Трябва да бъде включена и подкрепящата документация. Тези съобщения могат да се предават по електронен път.

Синдикът трябва да вземе решение относно включването или изключването на всяко вземане и неговия размер, както и неговата класификация в списък на кредиторите, който ще придружава неговия доклад. Кредитори, които не са удовлетворени от класификацията или размера на вземането, или тези, които не са включени, могат да оспорват доклада в срок от 10 дни, като подадат молба за спомагателно производство по несъстоятелност, по което съдията ще постанови съдебно решение. Преди представянето на доклада (в срок от 10 дни преди неговото представяне) синдикът ще изпрати електронно съобщение на кредиторите, с чиито адреси разполага, за да ги уведоми за предварителния списък на кредиторите и описа. Кредиторите, които не са удовлетворени, могат да пишат до синдика, за да бъде коригирана която и да е грешка или да бъде предоставена всяка друга необходима информация.

Кредиторите участват също така във фазата на споразумението и във фазата на ликвидацията. Във фазата на споразумението те могат да представят предложение за споразумение и могат също така да предложат да спазват представеното от длъжника предложение за постигането на споразумение на ранен етап. Във всеки случай те ще бъдат призовани да се явят на събранието на кредиторите, на което ще бъде обсъдено споразумението и ще се гласува одобрението му. Това изисква присъствието на мнозинствата, предвидени в член 124 от Закона за несъстоятелността. Този процес може да протече в писмен вид, когато броят на кредиторите нахвърля триста.

Някои кредитори могат да оспорят одобрението на споразумението (тези, които не са присъствали на събранието или тези, които незаконно са лишени от правото си да гласуват) и след като бъде одобрено, кредиторите могат да поискат неспазване на споразумението.

Във фазата на ликвидацията кредиторите могат да представят коментарите си относно представения от синдика план за ликвидация и относно окончателния доклад, преди производството по несъстоятелност да бъде обявено за приключено.

Във фазата на класификацията кредиторите имат статут на страна и могат да представят коментари по доклада на синдика и по становището на прокуратурата, въпреки че не могат законно да правят самостоятелна класификация на вземанията.

И накрая, що се отнася до приключването на производството по несъстоятелност, в определени случаи кредиторите могат също да представят коментари, оспорващи приключването.

10 По какъв начин синдикът може да използва или да се разпорежда с активи от масата на несъстоятелността?

Разпореждане с активи от масата на несъстоятелността в началната фаза

Като се има предвид, че производството по несъстоятелност не спира дейността на длъжника, след обявяването в несъстоятелност длъжникът може да продължи да се разпорежда с активите си в съответствие с установеното споразумение за надзор: в случай че е поставен под надзор, той ще бъде подчинен на разрешението или съгласието на синдика, а в случай че е под управление, синдикът ще отговаря за разпореждането с неговите активи.

Докато споразумението не бъде одобрено или не е започнала фазата на ликвидацията, с активите от масата на несъстоятелността по принцип не може да се прави разпореждане или обременяване с тежести без разрешението на съдията. Това не включва:

- а) продажбата на активи, които синдикът счита за крайно необходими за гарантирането на жизнеспособността на дружеството или потребностите от парични средства, необходими за производството;
- б) продажбата на активи, които не са необходими за продължаването на дейността на длъжника, с уверението, че цената съответства в голяма степен на стойността, присъдена на актива в описа; и
- в) разпореждането с активи, които са съществени за продължаването на дейността на длъжника.

В този последен случай, когато длъжникът не е отстранен от управлението и разпореждането със своите активи, синдикът може да определи предварително действията или операциите, присъщи за дейността или търговията на дружеството, които длъжникът може да извършва сам, в зависимост от тяхното естество и мащаб. Длъжникът може да извършва тези действия и от момента на постановяване на решението за обявяване в несъстоятелност, докато неговите задължения бъдат поети от синдика.

Разпореждане с активи от масата на несъстоятелността във фазата на ликвидацията:

Процесът на ликвидация има две основни фази:

- а) управление на операциите по ликвидация в съответствие с общите правила, предвидени в закона, в случаите, при които съдията по несъстоятелността не е приложил специални правила спрямо производството по ликвидация (член 405 и следващите);
- б) плащане на кредиторите по производството по несъстоятелност от масата на несъстоятелността, при условие че плащането може да започне дори когато операциите по ликвидацията не са приключили.

Трябва да се посочи обаче, че не всички операции по ликвидацията се извършват на този етап от производството. Определени активи могат да бъдат осребрени в началната фаза за цели, различни от плащането на кредитори, като например в следните случаи: активи, включени в производството, могат

да бъдат запазени с цел поддържане на стопанската дейност на длъжника; кредитори с права на предпочтително удовлетворение по отношение на кораби или въздухоплавателно средство могат да отделят тези активи от масата на несъстоятелността, като предприемат допустимите от специалното законодателство действия; и последно, определени изпълнителни производства, инициирани от отделни привилегирани кредитори преди производството по несъстоятелност, могат да продължат хода си, както и административни изпълнителни производства, ако заповедта за налагане на запор е издадена преди решението за обявяване в несъстоятелност.

В закона се определят специални правила за продажбата на производствени единици през фазите на производството по несъстоятелност (водено от принципа на защита на дружеството), така че с един договор за продажба да се прехвърлят всички активи, както и специални правила за прехвърлянето на задълженията за въпросната дейност.

По принцип, продажбата на производствени единици означава прехвърлянето на всички договори, които чисто технически са свързани с дейността, но не и поемането на задължения преди производството по несъстоятелност, освен когато купувачите са свързани с длъжника или се прилага трудовото законодателство относно наследяването на предприятия. В такива случаи съдията може да даде съгласието си купувачът да не поема размера на възнагражденията или предстоящото плащане на обезщетение преди разпореждането, а те да бъдат покрити от Фонда за гарантиране на заплатите (*Fondo de Garantía Salarial*). За да се гарантира оцеляването на дружеството, новият купувач и работниците могат да сключат споразумения за промяна на колективните условия на труд.

11 Как трябва да се предявят вземанията към масата на несъстоятелността на длъжника и как се третира вземания, които са възникнали след образуването на производството по несъстоятелност?

След образуване на производството по несъстоятелност, вземанията на всички кредитори, независимо дали са необезпечени или привилегирани, и независимо от тяхната националност и местоживееие са включени към задълженията на длъжника. Представената тук цел, която се основава на принципите за *par condicio creditorum* (състоянието на кредиторите) и спазването на „дивидентното право“ (*ley del dividendo*), е всички вземания да получат равно третиране в контекста на потвърдената неплатежоспособност на длъжника и когато става въпрос за уреждане на всички негови задължения.

Прави се първоначално основно разграничение между кредиторите в производството по несъстоятелност и кредиторите, които не са засегнати от производството по несъстоятелност: кредитори на масата на несъстоятелността.

Предявените към масата на несъстоятелността вземания са определени в член 242 от преработения текст на Закона за несъстоятелността с ограничен списък, което означава, че вземанията, които не са включени, се считат за вземания при несъстоятелност. По принцип и в по-голямата част от случаите това са вземания, възникнали след решението за обявяване в несъстоятелност, в резултат на производството или продължаването на дейността на длъжника, или вземания, възникнали поради извъндоговорна отговорност. Тук са включени обаче и други случаи, като например вземания във връзка с възнаграждения за последните 30 дни работа, преди да бъде постановено решението за обявяване в несъстоятелност, и в размер, който не надвишава двукратния минимален гарантиран размер на междубраншовото възнаграждение, както и вземанията за издръжка на длъжника или на лицата, на които е задължен по закон да осигурява издръжка.

В други случаи тези вземания произтичат от решения, постановени в хода на производството; например при определяне на последиците от иски за отмяна или в резултат на прекратяването на договори.

Половината от размера на вземанията, възникнали от новопостъпили парични доходи, предоставени в рамките на споразумение за рефинансиране, също могат да се считат за вземания, предявени към масата на несъстоятелността.

В случай на производство по ликвидация, вземания, предоставени на длъжника в контекста на

споразумение и в съответствие с разпоредбите на този член, са също вземания, предявени към масата на несъстоятелността.

Вземания, предявени към масата на несъстоятелността, подлежат на „предварително приспадане“; това означава че имат предимство пред всички други вземания и не са засегнати от спирането на натрупването на лихви.

Вземания във връзка със заплати за последните 30 дни работа трябва да бъдат погасени незабавно. Останалата част вземания, предявени към масата на несъстоятелността, се погасяват, тъй като са станали изискуеми, но синдикът може да промени това правило, ако е необходимо в интерес на производството по несъстоятелност и ако са налице достатъчно активи за погасяване на всички вземания, предявени към масата на несъстоятелността.

В закона обаче са определени специални правила (член 473) за случаи, в които активите на длъжника по презумпция не са достатъчни, за да се погасят вземанията, предявени към масата на несъстоятелността. В тези случаи приключването на производството по несъстоятелност е принудително. Ако синдикът очаква това, той трябва да уведоми съдията и да пристъпи към погасяването на предявените към масата на несъстоятелността вземания съгласно специална заповед.

12 Какви са правилата, уреждащи предявяването, установяването и приемането на вземанията?

Когато се образува производство по несъстоятелност, на кредиторите се предоставя едномесечен срок от публикуването на решението в Държавен вестник да предявят вземанията си, а синдикът трябва да уведоми всеки от установените в документацията на длъжника кредитори за отговорността да предяви вземанията си. Няма специален формуляр за това. Срокът е същият за кредиторите, които са с местоживее в чужбина, макар че ще се прилагат разпоредбите на член 53 и член 55 от Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно производството по несъстоятелност.

Съобщението за предявяването на вземането трябва да бъде в писмен вид и да е адресирано до синдика, като в него трябва да се определя вземането с необходимата информация относно неговия размер, датите, на които вземането е възникнало и е станало изискуемо, характеристиките и очакваната класификация, а ако се твърди, че има специално право на предпочитително удовлетворение, трябва да бъдат посочени активите или правата, подлежащи на плащане, и данните за тях от регистъра. Трябва да бъде включена и подкрепящата документация. Тези съобщения могат да се предават по електронен път.

Синдикът трябва да вземе решение относно включването или изключването на всяко вземане и неговия размер, както и неговата класификация в списък на кредиторите, който ще придружава неговия доклад. Кредитори, които не са удовлетворени от класификацията или размера на вземането, или тези, които не са включени, могат да оспорват доклада в срок от 10 дни, като подадат молба за спомагателно производство по несъстоятелност, по което съдията ще постанови съдебно решение. Преди представянето на доклада (в срок от 10 дни преди неговото представяне) синдикът ще изпрати електронно съобщение на кредиторите, с чиито адреси разполага, за да ги уведоми за предварителния списък на кредиторите и описа. Кредиторите, които не са удовлетворени, могат да пишат до синдика с цел да бъде коригирана която и да е грешка или да бъде предоставена всяка друга необходима информация.

Ако кредиторите не предявят своевременно своите вземания, те все още могат да бъдат включени в списъка от синдика или от съдията, когато се произнася по оспорванията на списъка на кредиторите, но ще имат подчинен статут. Въпреки това вземанията по член 86, параграф 3, вземанията, произтичащи от документацията на длъжника, вземанията, които са вписани в документа, подлежащ на изпълнение, вземанията, гарантирани с обезпечение, вписано в публичен регистър, вземанията, които са вписани по друг начин в производството по несъстоятелност или в друго съдебно производство, и вземанията, чието установяване се изисква от публичната администрация, няма да бъдат подчинени на тези основания и ще бъдат класифицирани по съответния начин.

Вземания, които не отговарят дори на тези критерии за включване в списъка, след като са предявени

след крайния срок, губят всяка възможност да бъдат погасени в рамките на производството по несъстоятелност.

13 Какви са правилата, уреждащи разпределянето на приходите? Как се образува редът на вземанията и на правата на кредиторите?

Съгласно закона вземанията при несъстоятелност се класифицират в три категории (член 269): привилегировани, необезпечени и подчинени. От своя страна привилегированите вземания се подразделят на специални и общи, а след това и в различни класове по начина, предвиден в член 287. Класификацията на вземанията в Закона за несъстоятелността се извършва, като се следва автоматичен подход. Категорията на необезпечените вземания е остатъчна: всички вземания, които не са включени в другите две категории на привилегировани или подчинени вземания, са необезпечени.

А) Вземанията със специална привилегия (член 270) включват:

1. Вземания, обезпечени с ипотека върху недвижим имот, залог върху движима вещ или с особен залог върху ипотекирани или заложене активи или права.
2. Вземания, обезпечени чрез залагане на приходи от обременено с тежести имущество.
3. Вземания по кредити по възстановени активи, включително вземания на работници по вещите, произведени от тях, докато те са собственост или са във владение на длъжника.
4. Вземания по плащания по финансов лизинг или по покупка на разсрочено плащане на движими или недвижими активи в полза на лизингодатели или продавачите и ако е приложимо — на финансовите поддръжници по активи, отдадени под наем или продадени със запазване на правото на собственост, със забрана за разпореждане или последващо условия в случай на неплащане.
5. Вземания, гарантирани с ценни книжа, представени в записите в сметките, по обременените с тежести ценни книжа.
6. Вземания, обезпечени със залог, учреден в публичен документ, по заложене активи или права, които са във владение на кредитора или на трета страна.

Специалната привилегия ще засегне само тази част от вземането, която не надвишава стойността на съответните гаранции, вписани в списъка на кредиторите. Размерът на вземането, който надвишава сумата, за която е призната специална привилегия, ще бъде класифициран според неговото естество.

Б) Вземанията с обща привилегия (член 280) включват:

1. Вземания във връзка с възнаграждения, за които няма специална привилегия, в размер, получен от умножаването на трикратния минимален гарантиран размер на междубраншовото възнаграждение по броя на дните, за които се очаква изплащане на възнаграждение; обезщетение, произтичащо от прекратяването на договори, в размер, съответстващ на законоустановения минимум, изчислен въз основа на не повече от трикратния минимален гарантиран размер на междубраншовото възнаграждение; обезщетение, произтичащо от трудови злополуки и професионални заболявания, начислено преди решението за обявяване в несъстоятелност.
2. Сумите, съответстващи на удържаните данъци и социални осигуровки, дължими от длъжника в съответствие със законоустановено задължение.
3. Вземания на физически лица, произтичащи от работа на свободна практика, и тези, които се полагат на автори за предоставяне на правата за ползване на произведения, предмет на защита на интелектуалната собственост, натрупани през шестте месеца преди постановяването на решението за обявяване в несъстоятелност.

4. Данъчни и други публичноправни вземания, както и вземания в областта на социалната сигурност, които не се ползват със специална привилегия. Това право на предпочтително удовлетворение може да се прилага за до 50 % от всички вземания на данъчния орган и съответно от всички вземания на системата за социална сигурност.
5. Вземания за извъндоговорна гражданска отговорност.
6. Вземания, произтичащи от новопостъпили парични доходи, получени в контекста на споразумение за рефинансиране, които изпълняват условията, определени в член 71, параграф 6, и са в размер, който не е признат като вземане, предявено към масата на несъстоятелността.
7. До 50 % от размера на вземанията, чийто титуляр е кредиторът, подал молба за образуване на производство по несъстоятелност, и които не се считат за подчинени.

В) Подчинени вземания, които са включени в член 281:

1. Вземания, които са предявени по-късно, с изключение на случаите, когато те се отнасят до вземания по принудително признаване или в резултат на съдебни решения.
2. Вземания, които въз основа на договорно споразумение са подчинени.
3. Вземания за допълнителни такси и лихви.
4. Вземания за глоби и санкции.
5. Вземания, чиито титуляри са лица, които имат специални взаимоотношения с длъжника съгласно условията, определени в този закон.
6. Вземания, произтичащи от искове за отмяна, дължащи се на обявяването, че дадено лице е действало недобросъвестно при обжалвания акт.
7. Вземания, произтичащи от договори с взаимни задължения, или в случай на възстановяване — в ситуацията, предвидени в разпоредбата.

Погасяване на вземания

Погасяването на вземания със специална привилегия се начислява към активите и правата, включени в производството, независимо дали подлежат на индивидуално или колективно изпълнение. По отношение на тези вземания има специални правила, които дават право на синдика да ги погасява от масата на несъстоятелността без осребряването на специални активи, които освобождават от тежестите. Продажбата на тези активи е възможна и при продължаване съществуването на залога, като купувачът поеме задълженията на длъжника. За продажбата на тези активи в член 429 и следващите от закона за предвидени специални правила.

Вземанията с обща привилегия се погасяват според техния ред и пропорционално в рамките на всяка категория. След това се погасяват необезпечени вземания, макар че редът на погасяване може да бъде променен от съдията по искане на синдика и при определени условия. Необезпечени вземания се погасяват пропорционално и съгласно ликвидността на активите от масата на несъстоятелността.

Последни се погасяват подчинените вземания, които се изплащат съгласно предвидения в член 309 ред.

14 Какви са условията за и действието на приключването на производството по несъстоятелност (по-специално при сключването на предпазен конкордат)?

А) Споразумение с кредиторите

След началната фаза на производството по несъстоятелност, по време на която включените в

производството активи и задължения са окончателно установени, има две възможни решения: споразумение с кредиторите (*convenio*) или ликвидация (*liquidación*).

Както длъжникът, така и кредиторите, чиито вземания надхвърлят една пета от неговите задължения, могат да представят предложение за споразумение. В член 317 и следващите от преработения текст на Закона за несъстоятелността са определени елементите, които да обхване предложението за споразумение. Те включват предложения за опрощаване (намаляване) на вземанията, гратисни периоди (отсрочване), структурни промени (сливане, разделяне, преобразуване на дружеството в несъстоятелност) или прехвърляне на дружеството или производствената единица.

За да бъде одобрено споразумението от съдията по несъстоятелността, предложението трябва да бъде подкрепено от достатъчно кредитори, за да се достигнат изискуемите законоустановени мнозинства (член 376 и следващите).

Споразумението влиза в сила от деня на постановяване на решението за одобряването му и от този момент последиците от производството по несъстоятелност се преустановяват и се заменят с установените в споразумението. Ролята на синдика също приключва. Споразумението обвързва длъжника и кредиторите на необезпечени и подчинени вземания, както и привилегированите кредитори, които са гласували „за“. То може да е обвързващо и за привилегированите кредитори в зависимост от мнозинствата, постигнати при одобрението му. След изпълнението на споразумението съдията ще обяви този факт и ще разпорежи приключването на производството по несъстоятелност.

Ако споразумението не бъде спазено, всеки кредитор може да поиска от съдията да обяви неспазването.

Приключване на производство по несъстоятелност

Причините за приключване на производството по несъстоятелност са определени в член 465 от преработения текст на Закона за несъстоятелността. По принцип производството по несъстоятелност се приключва поради следните причини:

- а) решението за обявяване в несъстоятелност се отменя от окръжния съд (*Audiencia Provincial*);
- б) обявено е спазване на споразумението;
- в) потвърдено е, че включените в производството активи са недостатъчни за погасяване на вземанията, предявени към масата на несъстоятелността;
- г) потвърдено е погасяването на всички признати вземания или пълното удовлетворяване на кредиторите чрез други средства;
- д) след приключването на началната фаза всички кредитори са се отказали или са се оттеглили от производството.

Приключването трябва да бъде одобрено от съдията и да има процедура за оспорването му от съответните страни. В закона има специални разпоредби за случай на приключване на производството по несъстоятелност поради недостатъчност на активите на длъжника, когато става дума за погасяване на вземанията, предявени към масата на несъстоятелността. Това може да бъде потвърдено с молба за производство, подадена от длъжника, в който случай съдията ще обяви производството по несъстоятелност и неговото приключване в едно и също решение и по едно и също време.

Когато се обяви приключването на производството по несъстоятелност, всички ограничения относно правомощията на длъжника приключват. Ако длъжникът е физическо лице, в закона са определени специални правила, така че длъжникът да може да се ползва от освобождаване от погасяването на вземания, които не са уредени по време на производството по несъстоятелност. Изискванията за това освобождаване са определени в член 486 и следващите. Длъжникът трябва да е действал добросъвестно и да изпълни определени задължения. Самият длъжник трябва да подаде молба за това освобождаване и както синдикът, така и кредиторите могат да представят мнението си. В определени случаи освобождаването може да бъде отменено, като например ако длъжникът подобри финансовото си състояние или ако не спазва плана за плащане, с който е обвързан, за да плати задълженията, които не са засегнати от освобождаването.

15 Какви са правата на кредиторите след приключване на производството по несъстоятелност?

В случай на приключване на производството по несъстоятелност за юридически лица поради ликвидация те губят своята правоспособност.

Ако приключването е в резултат на изпълнението на споразумението, вземанията на кредиторите ще бъдат погасени в съответствие с неговите разпоредби. Привилегированите кредитори, които не са подписали споразумението с кредиторите, могат да продължат или да инициират при определени обстоятелства индивидуално изпълнително производство.

По време на изпълнението на споразумението с кредиторите е възможно длъжникът да изгуби своята правоспособност чрез процес на структурна промяна, произтичаща от поемането на задълженията от ново дружество или придобиващо дружество.

По отношение на длъжници, които са физически лица, приключването на производство по несъстоятелност поради ликвидация или недостатъчност на активите означава, че кредиторите могат да инициират отделни изпълнителни действия срещу длъжника, освен ако той не е бил освободен от непогасени вземания по предвидения в член 178а начин.

Възобновяване на производство по несъстоятелност

Ако решението за обявяване в несъстоятелност е постановено за длъжник, който е физическо лице, в срок от пет години след приключването на предходното производство по несъстоятелност поради ликвидация или недостатъчност на активите, това ще се счита за възобновяване на предходното производство.

В случай на длъжници, които са юридически лица, възобновяването на производството по несъстоятелност, приключено поради ликвидация или недостатъчност на активите, ще бъде разпоредено от същия съд, който е гледал първото производство, ще бъде разгледано в рамките на същото производство и ще бъде ограничено до фазата на ликвидация на активите и правата, които се появяват впоследствие.

В годината след датата на решението за приключване на производството по несъстоятелност поради недостатъчност на активите кредиторите могат да подадат молба за възобновяване на производството за целите на инициирането на действия за събиране, като се посочват конкретните действия, които трябва да бъдат инициирани, или се предоставят писмено съответните факти, които биха могли да доведат до класификацията на несъстоятелността като виновно причинена, освен ако не е постановено съдебно решение за класификация в приключеното производство по несъстоятелност.

16 Кой поема разходите и съдебните разноски в производството по несъстоятелност?

Съгласно член 242 от преработения текст на Закона за несъстоятелността всички съдебни разноски, необходими за подаване на молба за производство по несъстоятелност и за неговото провеждане, са вземания, предявени към масата на несъстоятелността. По-специално това включва всички вземания, произтичащи от съдебните разноски и разходи, необходими за подаване на молба и за решението за производство по несъстоятелност, приемането на предпазни мерки, публикуването на предвидените в този закон решения и присъствието и представителството на длъжника и на синдика по време на производството по несъстоятелност и на спомагателното производство, когато тяхното участие е задължително по закон или е в интерес на масата на несъстоятелността, до влизането в сила на споразумението или до приключване на производството по несъстоятелност, с изключение на вземания, произтичащи от жалби, подадени срещу решенията на съда, когато те са изцяло или частично отхвърлени с изрично решение за плащане на съдебните разноски.

В съответствие с параграф 3 от същия член като вземания, предявени към масата на несъстоятелността, са включени и съдебните разноски и разходите, произтичащи от присъствието и представителството на

длъжника, синдика или законните кредитори в производство, което в интерес на масата на несъстоятелността продължава или се инициира в съответствие със съдържанието на този закон, с изключение на разпоредбите, отнасящи се до случаите на оттегляне, приемане, уреждане или отделна защита на длъжника и, ако е приложимо — до количествените ограничения, установени в него.

В случаи на приключване на производството по несъстоятелност поради недостатъчност на масата на несъстоятелност, вземания за съдебни разноски и разходи се погасяват преди останалите вземания, предявени към масата на несъстоятелността, с изключение на вземания на работници и вземания за издръжка (член 473).

Хonorарите на синдика се претендират към масата на несъстоятелността и се определят от съдията в съответствие със законно одобрена тарифа; към този момент все още е валидна тарифата, одобрена с Кралски указ 1860/2004 от 6 септември 2004 г. В член 84 се определят специални правила за тяхното определяне и последиците от тях.

В закона се предвижда възможност за назначаване на делегирани асистенти, които да помагат на синдика, като тяхното възнаграждение се покрива от последния.

17 Какви са правилата относно нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност на правните актове, които са във вреда на кредиторите на несъстоятелността?

Уреждането на иски за отмяна в производството по несъстоятелност е включено в член 226 и следващите от преработения текст на Закона за несъстоятелността. Тези разпоредби са успешно изменени, главно във връзка с характера на „защитните механизми“ на споразуменията за рефинансиране.

В член 226 се съдържа правната система за механизмите за възстановяване, основаващи се на обща клауза, с която всички действия, извършени от длъжника, които са „във вреда на активите, включени в производството“, се обявяват за „подлежащи на отмяна“, независимо от това дали е имало „намерение за подвеждане“. За да се запази ефектът от отмяната, се установява определен срок: две години преди датата на постановяване на решението за обявяване в несъстоятелност.

А) Период на отмяна

В закона се предвижда установяването на специален период на отмяна: две години от датата на постановяване на решението за обявяване в несъстоятелност.

Б) Понятието „имуществена вреда“

Действия, извършени от длъжника по време на „подозрителния период“, подлежат на отмяна, ако са във вреда на активите, включени в производството. Имуществената вреда трябва да бъде доказана по задоволителен начин от страната, подала жалбата. При все това предвид трудностите, които обикновено са свързани с доказването на увреждащи действия, със Закона за несъстоятелността се улеснява предявяването на иски чрез създаването на редица презумпции. Както се случва и в други части на правото, презумпциите могат да бъдат оборими и необорими. Поради това:

а) имуществена вреда се смята за необорима в два случая:

- i) когато е свързана със свободно разпореждане с активи, с изключение на дарения за ползване, и
- ii) когато е свързана с плащания и други действия, уреждащи задължения, които стават изискуеми след решението за обявяване в несъстоятелност, освен ако не са гарантирани от обезпечение, в който случай презумпцията допуска доказателства за противното;

б) имуществената вреда се счита за оборима в три случая:

- i) когато е свързана с разпореждане на активи срещу плащане на лица, които имат специални

взаимоотношения с обявления в несъстоятелност длъжник;

ii) когато е свързана с налагането на такси върху собственост в полза на предварително съществуващи задължения или в полза на нови задължения, възникнали да заменят предишните, и

iii) плащания или други актове за уреждане на задължения, гарантирани с обезпечение, и които стават изискуеми след постановяване на решението за обявяване в несъстоятелност.

В) Процедура

Процесуална легитимация за предявяване на иски за отмяна в производства по несъстоятелност има синдикът. Въпреки това, за да се защитят кредиторите срещу бездействието на синдиките, в закона се предвижда субсидиарна или втора степен на процесуална легитимация за кредитори, които са приканили писмено синдика да предяви иск за отмяна, ако в срок от два месеца от датата от молбата искът не е предявен от синдика. В закона се съдържат правила, насочени към осигуряване на ефективно изпълнение на ролята на синдика да гарантира, че активите, включени в производството, не се използват. С процесуална легитимация за иски срещу споразумения за рефинансиране разполага изключително синдикът, с изключение на която и да е субсидиарна легитимация.

За да се защитят споразуменията за рефинансиране, съществуват специални правила, произтичащи от последните изменения в законодателството, определящи защитни механизми, които правят тези споразумения (одобрени при определени условия) устойчиви на иски за отмяна (член 604 от преработения текст на Закона за несъстоятелността).

Как може да се избегне несъстоятелност, като се приеме план за реструктуриране?

Законът за несъстоятелността дава на длъжниците достъп до два механизма за реструктуриране на дълга: уведомление за започването на преговори с кредитори (*comunicación de inicio de negociaciones*) или изготвяне на план за реструктуриране (*plan de reestructuración*).

Всяко физическо или юридическо лице, развиващо търговска или професионална дейност, може да отправи уведомление за започване на преговори с кредитори или директно да подаде заявление за одобрение на план за реструктуриране в съответствие с разпоредбите на настоящата книга (член 583 от преработения текст на Закона за несъстоятелността)^[1].

За да бъде допуснат до една от двете процедури по реструктуриране, длъжникът трябва да бъде в едно от следните положения на неплатежоспособност: вероятност за несъстоятелност, ситуация на предстояща или настояща несъстоятелност. В последния случай процедурата е достъпна само ако не е била допусната молба за задължително производство (*concurso necesario*) (член 636 от преработения текст на Закона за несъстоятелността).

В допълнение към традиционните категории на настояща или предстояща несъстоятелност възниква и трета категория — вероятност за несъстоятелност, когато може обективно да се предвиди, че при липса на план за реструктуриране в рамките на следващите две години длъжникът няма да бъде в състояние да плаща редовно своите задължения. Тази нова категория е предвидена в член 2, параграф 2 от Директива (ЕС) 2019/1023, където се споменава вероятност за несъстоятелност, която изглежда се определя в съображение (22) от директивата като етап, преобладаващ предстояща несъстоятелност.

Уведомлението за започване на преговори с кредитори с цел постигане на споразумение за реструктуриране осигурява на длъжника срок от три месеца, през който спокойно да преговаря с кредиторите, като се постановява спиране на изпълнителните производства (*paralización de las ejecuciones*) по отношение на активите, необходими, за да се продължи дейността на длъжника, и се избягва образуването на още изпълнителни производства (с изключение на публични вземания). То също така води и до спиране на молбите за задължителни производства от кредитори, което гарантира, че преговорите могат да се проведат без допълнителни рискове или вероятност от прекратяване на договори, необходими за продължаване на дейността на длъжника. Новото е, че съдиите могат да допускат временно спиране (*suspensión*) на молбите за доброволни производства, докато са налице последиците от уведомлението.

Последиците от уведомлението за започване на преговори — временно спиране на изпълнителните производства и спиране на молбите за задължителни производства, се запазват за срока от три месеца, по време на който се водят преговорите (който съдът може да удължи с още три месеца съгласно член 607 от преработения текст на Закона за несъстоятелността). Положението на неплатежоспособност, дало основание за уведомлението, трябва да е било преодоляно чрез постигане на споразумение за план за реструктуриране, като в срок от един месец се подава молба за одобрението му или се иска доброволна несъстоятелност. Във всеки от случаите последиците от уведомлението ще бъдат преустановени и в рамките на този срок не може да се отправи второ уведомление за започване на преговори. Длъжникът може да направи това след изтичане на една година.

След тази процедура по преговори може да се постигне споразумение за реструктуриране — втората, предхождаща несъстоятелността, процедура, предвидена в испанското законодателство.

Счита се, че плановете за реструктуриране са тези, с които се цели да се променят съставът, условията или структурата на активите и пасивите на длъжника или на неговия собствен капитал, включително чрез прехвърляне на активи, производствени единици или цялото дружество, както и чрез извършване на необходими оперативни промени или комбинация от тези елементи (член 614 от преработения текст на Закона за несъстоятелността).

Планът се определя най-общо: допускат се и плановете за ликвидация на дружеството, при условие че то е жизнеспособно и че планът включва гаранции, които да позволяват както одобрение, така и критика на плана от страна на съдружниците/акционерите (*socios*) и/или кредиторите (*acreedores*).

Ето защо планът може да включва реструктуриране на активите (промяна на състава или условията, включително възможността за прекратяване на договори в полза на производството по несъстоятелност), пасивите или собствения капитал (капитализация на вземанията (*capitalización de créditos*) или операции „accordion“ (*operaciones acordeón*) на длъжника, или да предвижда прехвърляне на активи, на производствената единица или на действащото предприятие, както и други оперативни промени (като например трудовоправни мерки) или комбинация от горните. Следователно това може да включва операции за увеличаване или намаляване на акционерния/дяловия капитал, структурни промени и/или разпореждане с основни активи, за което е необходимо участието на акционерите/съдружниците.

Освен това принципът на универсалност не се отнася до мерки, които засягат пасивите, тъй като не е необходимо да се включват всички пасиви, но без да се засягат законовите изключения (вземания за издръжка (*créditos por alimentos*), вземания, произтичащи от извъндоговорна отговорност (*responsabilidad extracontractual*), вземания на служители/работници (*créditos laborales*), различни от представители на висшето ръководство, член 633); по преценка на лицето, което предлага плана, може да се допуснат доброволни изключения. Длъжникът преценява кои пасиви желае да включи в плана за реструктуриране.

Не за всички плановете за реструктуриране е необходимо одобрение от съда: участието на съда се ограничава до определени случаи.

Очаква се съдът да участва при плановете за реструктуриране, предвиждащи последици, които засягат несъгласните с плана кредитори (*acreedores disidentes*) от даден клас, цели класове несъгласни с плана кредитори или дори съдружници или акционери, които не са гласували в полза на плана (член 615, параграф 1 от преработения текст на Закона за несъстоятелността), или когато е необходимо да се защитят планът и гаранциите, действията или трансакциите, предвидени в него, от общите правила на отменителните иски в производството по несъстоятелност (*acciones rescisorias concursales*), както и за да се допуснат определени привилегии спрямо финансиране, отпуснато или гарантирано в контекста на плана за реструктуриране, в случай на последващо производство по несъстоятелност (член 615, параграф 2 от преработения текст на Закона за несъстоятелността).

След като се съберат необходимите мнозинства и се изпълнят материалноправните и формалните изисквания, длъжникът или кредиторите могат да подадат молба до съдията за съдебно одобрение на плана, така че той да породи последиците, предвидени в закона, и да може да се приложи спрямо страните. Що се отнася до одобрението на плана, страните, които не са съгласни с него, могат да го

оспорят пред окръжния съд, освен ако заявителят не е избрал процедура за одобрение с право на изслушване или предварително обжалване.

Кое производство по несъстоятелност се прилага спрямо микропредприятията?

Като част от реформата, въведена със Закон 16/2022 от 5 септември 2022 г., който транспонира Директива (ЕС) 2019/1023 в националното законодателство, в преработения текст на Закона за несъстоятелността е включена книга III, която се отнася до специално производство за микропредприятия (*microeempresas*) (физически или юридически лица), които отговарят на условията, посочени в член 685 и има вероятност да станат неплатежоспособни, понастоящем са неплатежоспособни или са в риск от предстояща неплатежоспособност.

Това е онлайн производство, при което се използват стандартни образци, и позволява бързо одобряване на план за непрекъснатост на дейността с освобождаване от отговорност и гратисни периоди (*quitas y esperas de los créditos*) или „ликвидация“ на активите на длъжника и прекратяване на юридическата правосубектност на дружеството (*extinción de la personalidad jurídica de la sociedad*), в случай че не е възможно да продължи съществуването си.

В това производство участват длъжникът, кредиторите, а само в определени случаи и синдик (*administración concursal*), тъй като участието му не е задължително.

Как е уредено освобождаването от неплатени вземания по отношение на физическите лица?

Длъжник, който е физическо лице, независимо дали е предприемач или не, може да подаде молба за освобождаване (*exoneración*) във връзка с неплатени вземания при условията, предвидени в преработения текст на Закона за несъстоятелността (член 486 и следващите), при условие че е действал добросъвестно. Длъжниците могат да направят това, като изберат един от два възможни начина:

1. представяне на план за плащане без предхождаща ликвидация на активите, обхванати от производството, или
2. ликвидация на активите и правата им.

При условие че са спазени материалноправните и процесуалните изисквания, освобождаването обхваща всички неплатени вземания, като се прилагат изключенията, посочени в член 489 (задължения, произтичащи от извъндоговорна гражданска отговорност, гражданска отговорност, произтичаща от престъпление (*responsabilidad civil derivada del delito*), вземания за издръжка, публичноправни вземания (*créditos de derecho público*) (надхвърлящи 10 000 EUR), разходите и разноските по молбата за освобождаване, обезпечените задължения.

В определени случаи освобождаването може да се отмени, като при всички положения то не се отнася до трети лица, които са законово или договорно задължени да заплатят вземането — предмет на освобождаване.

[1] С член 583, параграф 2 от преработения текст на Закона за несъстоятелността се изключват следните длъжници:

- а) застрахователни и презастрахователни дружества;
- б) кредитни институции;
- в) инвестиционни дружества или колективни инвестиционни дружества;
- г) централни контрагенти;
- д) централни депозитари на ценни книжа;
- е) други финансови субекти, органи и власти, които съставляват териториалната държавна организация,

органи от общественния сектор и други публичноправни органи (член 583, параграф 3 от преработения текст на Закона за несъстоятелността).

■ Последна актуализация: 23/05/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.